

társainak, mert általuk mi magyarok is hozzájárultunk ahhoz a szép munkához, melynek gyümölcset minden nemzet ifjúsága fogja élvezni.

Szücs Adolf.

*

Georg Kerschensteiner: Grundfragen der Schulorganisation.

2. Aufl. Leipzig u. Berlin 1910. B. G. Teubner. 296. l.

K., a müncheni városi iskolák felügyelője, e művében különböző helyeken megjelent értekezéseit gyűjtötte össze, amelyeket a *népnevelésről, továbbképző-tanfolyamokról, tanítóképzésről, leánynevelésről, ipari képzésről, középiskolákról* írt. Mint ismeretes, ő az, aki legnagyobb eréllyel hangoztatta, hogy az iskolai oktatásba az *öntevékenységet, kézi ügyességeket, laboratoriumi gyakorlatokat, kertek megdolgozását* kell bevinni.

Legjobban domborodnak ki ezen gondolatai három értekezésben, melyeknek címei: *Die Schule der Zukunft eine Arbeitsschule* (5. érték.), *Das Problem der Volkserziehung* (1. érték.) és *Produktive Arbeit u. ihr Erziehungswert*.

Eszméit ellenszenvvel fogadták eleinte, de ma mindjobban tért hódítanak. Hogy miért volt ez így, arra maga megfelel a 111. lapon, mikor a régi iskolákat jellemezve, így szól: «Az indusok brahmaiskolái, az egyiptomiak, babyloniak és asszirok templomiskolái, a pythagoreusok növendék-, az athéniek filozófiai, a rómaiak rétori, a középkor egyházi iskolái, mind csak a *tanulásra* voltak berendezve, ahol *öntevékenységről, munkáról* szó sem volt.

Kérdés, hogy mit ér el az iskola az által, ha a *munkát, öntevékenységet* beviszi az oktatásba?

Először a *közösség* érzetét növeli, mert a munkában, a kézi ügyességekben egymás támogatására vannak utalva a tanulók. Másodszor közelebb hozza az iskolát a *szülőkhöz*, ha csak ipari vagy mezőgazdasági foglalkozást úznek. Nem megvetendő haszon az sem, hogy a tanuló megbecsülni tanulja az ipart, a mezőgazdaságot; azonkívül pedig, ha maga készíti el mindent, jobban megtanulja a dolgokat, mert kénytelen kutatni, figyelni, kísérletezni, összehasonlítani, utánanézni stb.

Az *egyéniségnek* figyelembe vétele itt történhetik legjobban, mert minden tanulónak más-más munkához van hajlama.

A munkát az iskolában már csak azért is meg kell becsülni, mivel K. szerint «nem a *könyv* a kultúra hordozója, hanem a *munka*, az *odaadó munka*, mely társainak, vagy egy eszmének szolgálatában áll.» (105. l.).

Nehézséget okoz ma még a költségtöbblet, mellyel a munkának

az iskolába való bevezetése jár; de hiszen minden jó dolog többé kerül, mint a közészerű.

*

«*Das Problem der Volkserziehung*» c. értekezésében is az *ön-tevékenységre* való nevelést állítja a középpontba. «*Volkserziehung ist die systematische Führung und Organisation des Volkes zu gemeinsamer Schaffensfreude.*» Kifejti itt, hogy ha a tanulóknak szabad választást engednének abban, hogy a könyvet, vagy a műhelyt, iskolai laboratóriumot válassza, a tanulók 90%-a az utóbbit választaná.

Különösen a továbbképző tanfolyamokat kellene így berendezni.

Hangsúlyozza továbbá a *polgári jogok* tanítását. Ahhoz kell szoktatni a polgárokat és nevelni, hogy ügyeiket maguk intézzék.

*

A középiskolákra vonatkozó értekezésében (*Die fünf Fundamentalsätze für die Organisation höherer Schulen*) a következő elveket hangsúlyozza:

1. Az iskola *egységes* képzést adjon; legyen az alap vagy *klasz-szikus*, vagy *természettudományi*, vagy *modern nyelvi*.

2. Legyen az iskola tekintettel a tanulók *különböző* tehetségére is.

3. Az iskola *egységes* képzése mellett is legyen tekintettel az emberek *általános* érdeklődésére is: ennél fogva legyenek a tárgyak egymással kapcsolatban.

4. Adjon bizonyos *szabadságot* a tanulmányokban.

5. Az *állompolgárrá* való nevelést ne csak *szavakkal*, hanem *tettekkel* is mozdítsa elő.

*

Többi értekezése is, mely a népneveléssel, továbbképző tanfolyamokkal, lányneveléssel foglalkozik, sok megszívlelendő dolgot tartalmaz, melyet az ezen kérdésekkel foglalkozó pædagogusoknak meleg figyelmébe ajánlok.

Dr. Endrei Gerzson.

*

Jakab Béla: Opitz Márton a gyulafehérvári Bethlen-iskolánál.

Pécsett, 1909. 80 l.

Bethlen Gábor a gyulafehérvári iskolához, melyet gimnáziummá, majd akadémiává akart fejleszteni, meghívta tanárnak többek közt Opitz Márton német költőt is, aki akkor csak 25 éves volt ugyan, azonban önérettel már is a német költészet úttörőjének tudta magát.

Jakab a költő iratainak alapos ismeretével és a szakirodalom-